

AÇIĞA SATIŞ-AÇIĞA VERMEK: Sahip olunmayan hisse senetlerinin ödünç alınarak satılmasıdır. Bu, belirli bir süre sonra fiyatının düşeceği tahmin edilen hisse senetlerinde yapılan bir işlemdir. Bu işlem ya kiralama (ücret ödersiniz) yolu ile yapılır ya da gün içinde hesabınızı kapatma şeklinde olur.

ADİ HİSSE SENETLERİ: Özel birtakım üstünlükleri ve hakları sağlamayan hisse senetleridir.

AOF(AĞIRLIKLIL ORTALAMA FİYAT): Bir hisse senedini ağırlıklı ortalama fiyatı, seans içinde o hisse senedinde gerçekleşen her emrin içerdiği fiyat ve hisse senedi çarpımlarının toplamının, o hisse senedinin toplam işlem adedine bölünmesiyle hesaplanır. Bir seansta oluşan ağırlıklı ortalama fiyat, bir sonraki seansa ait baz fiyatın hesaplanmasında esas teşkil eder.

Lotaltı ve özel emirli işlemler bu ortalamaya dahil edilmez.

AKTİF KARLILIK ORANI: Aktiflerde yapılan yatırımın net karlılığını göstermektedir. Bu oranın yüksek olması şirketler için iyidir. Fakat şirketlerin aktif karlılık oranı kadar yapılan yatırımların finansmanından öz kaynak ya da yabancı kaynak kullanıldığı da önemlidir. Bu oran aşağıdaki formülle hesaplanır:

Aktif karlılık Oranı: Net Dönem Karı / Aktif Toplamı

Amortisman: Bir şirketteki makina, tesis, tesisat gibi taşınır ve taşınmaz malların değerinde belirli bir zaman sonra meydana gelecek değişime (düşüş) amortisman denir. Şirketler amortismanı ürünlerinin maliyetlerinin üzerine ekleyerek ya da ilgili yılın giderleri arasına koyarak realize eder.

ALACAK DEVİR HIZI: Ticari alacakların kaç kez satışlara dönüştüğünü gösterir.

ALTIN ve DİĞER KIYMETLİ MADENLER FONU: Portföyünün en az %51`ini altın ve diğer kıymetli madenlerin oluşturduğu fon türüdür.

ANONİM ŞİRKET: Bir ünvana sahip en az 5 ortakça ana sözleşmesinde yazılı konularda faaliyette bulunmak üzere asgari 5 milyar TL. sermaye ile kurulmuş olan ve esas sermayesi belli paylara bölünmüş olan sermaye şirketleridir.

ARACI KURUM: Sermaye piyasası araçlarını kendi ya da müşterileri adına alım satım işlemini yapan kurumdur. Yatırım araçlarının halka arz edilmelerine, daha önce halka arz edilmiş olan yatırım araçlarının alım satımlarına, yatırım araçlarının geri alım taahhüdüyle alım satımı, yatırım danışmanlığı, portföy yöneticiliği, değişik piyasalarda oluşan fiyat farklılıklarından yararlanmak sebebiyle yapılan hisse senedi, değerli maden ve evrak işleri faaliyetlerinde bulunabilirler.

ARBİTRAJ: Kısa dönemli fonların yatırıldığı alandan alınıp başka bir alana kaydırılmasıdır.

ASİT ORANI: Cari oranın konsantre halidir. Dönen varlıklardan daha yavaş nakde çevrilebilen kalemler çıkartılır ve bu şirketin nakit pozisyonuna bakılır. Nakte en hızlı dönüşen kalemler ile yapılan bu likidite ölçüsü aşağıdaki formülle hesaplanabilir:
Hazır Değerler + Menkul Değerler Cüzdanı + Ticari Alacaklar + Diğer Alacaklar / KV Borçlar.

ATIL PARA: Para piyasasının dışına çıkarak kullanılmayan paradır.

AVRUPA PARA BİRİMİ: (→)ECU Sepeti Topluluğa üye on ülkenin paralarının sabit tutarlarının toplamından oluşmaktadır. Bu tutarlar her üyenin ağırlık katsayısına göre belirlenmiştir. Katsayılar ülkenin GSMH`si, topluluk içindeki ticaret hacmi ve kısa vadeli parasal destekleme sistemi içindeki paylarına göre belirlenmiştir.

AYI PİYASASI: Hisse senedi fiyatlarında düşüş beklentilerinin olduğu piyasalardır.

BASİT FAİZ: Belli ve değişmeyen bir sermaye üzerinden belli bir süre için hesaplanan faizdir.

BASİT ORTALAMA: Belirli bir dönem aralığındaki kapanış fiyatlarının toplanarak baz alınan gün sayısına bölünmesi sonucu oluşturulan ortalamadır.

BAŞ ve OMUZ FORMASYONLARI: Hisse senetlerinin teknik analizinde kullanılan formasyonlardandır. Bu tip formasyonlar, fiyatların insan omuzu gibi düz bir seyir izlerken birden yükselip (başı oluşturup) tekrar omuz seviyesine dönmesi ile oluşur.

BAYRAK: Hisse senedi borsasında teknik analizde kullanılan grafik şekillerinden biridir. Fiyatlarda görülen uzun bir düşme yada yükselme sonrası fiyatların istikrarlı bir şekilde ve aynı oranlarda önce düşüp sonra yükseldiği grafik şeklini ifade eder.

BAZ FİYAT: Bir hisse senedinin bir seans süresince işlem görebileceği en alt ve en üst fiyat limitlerinin belirlenmesinde esas teşkil eden fiyattır. Bir hissenin bir önceki seansdaki Ağırlıklı Ortalama Fiyatının en yakın fiyat adımına yuvarlanması ile hesaplanır.

BEDELLİ SERMAYE ARTTIRIMI: Anonim ortaklıkların, artırdıkları sermaye karşılığı çıkardıkları hisse senetlerini ortaklarına belirli bir bedelle nakit karşılığı dağıtmalarına denir.

BEDELSİZ SERMAYE ARTTIRIMI: Anonim ortaklıkların, iç kaynaklarından yaptıkları sermaye artırımını karşılığı çıkardıkları hisse senetlerini bir bedel almaksızın ortaklarına dağıtarak gerçekleştirdikleri sermaye artırımlarıdır.

BETA KATSAYISI: Hisse senedinin hareketliliğini gösteren bir katsayıdır. Bir hissenin betası, hisse senedi fiyatındaki yüzdesel değişimin, piyasa endeksindeki yüzdesel değişime bölünmesiyle hesaplanır. Çıkan sayınının 1'den büyük ise hissenin hareketliliğinin yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca bu katsayı hissenin borsadaki genel bir düşüş ya da yükseliş trendinde nasıl tepki vereceğini ortaya koyabilir.

BİLANÇO: Bir şirketin dönemsel faaliyetleri sonucu, dönem sonunda hazırladıkları (31 Mart, 30 Haziran, 30 Eylül ve 31 Aralık) ve yayınladıkları tablolarıdır. Şirketin portresini çizen bu tablolar muhasebe dilinde "t tablosu" olarak adlandırılır.

BİLEŞİK FAİZ: Herhangi bir sermayeye verilen faize de faiz verilmesidir. Yani belirli bir dönem sonundaki faiz artışı ilk sermaye toplamına tekrar faiz işlemi uygulanması işlemidir. Bileşik faiz ticari bankaların mevduat ve kredi işlemlerine uyguladıkları bir yöntemdir.

BİRİKMİŞ TEMETTÜ: Şirketler sermayedarlara her zaman kar payı dağıtmayabilirler. Bu dağıtılmayan karlar bilançoda borçlu bir kalem olarak gösterilerek şirketin birikmiş temettülerini oluştururlar.

BLOKAJ: Bir varlığın kullanımına yetkililer tarafından getirilen kısıtlamadır. Böyle bir durumda varlığın gerçek sahibi kendisine ait olan varlığı istediği gibi kullanamaz.

BLUE CHIPS: Borsalarda büyük firmalara ait ve yıllar itibarıyla istikrarlı bir seyir izleyen menkul kıymetlere verilen isimdir. Bunlar genelde tanınmış firmaların kağıtlarından oluşur. Yatırımcı gözüyle bunlara güven tamdır. Bundan dolayı da fiyatları nispeten yüksektir.

BLOK SATIŞ: Bir firmanın sermayesinin yüzde 10'undan daha fazla hisse satışını ifade eder.

BOLLINGER BANTLARI: John Bollinger tarafından geliştirilen bu gösterge 20 dönemlik hareketli ortalamanın iki standart sapma üstüne ve altına bantlar çizer.

BİRİNCİL PİYASA-İKİNCİL PİYASA: Sermaye piyasaları, birincil ve ikincil piyasalar olarak iki alt piyasadan oluşurlar. Şirketlerin hisse senetlerinin halka arzlar yoluyla ya da hazine bonolarının ihalelerle satılmaları, birincil piyasada yer alan işlemlerdir. Bir başka deyişle birincil piyasa, tasarruf sahiplerinin menkul değerleri çıkaran kuruluştan doğrudan alım yaptıkları piyasadır. İkincil piyasa ise, bu menkul değerlerin yatırımcılar arasında el değiştirdiği piyasadır. İkincil piyasaya en iyi örnek, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'dır. İkincil piyasa, menkul kıymetlerin likiditelerini artırarak birincil piyasaya talep yaratır.

BORÇ/ÖZSERMAYE ORANI: Şirket, işletme sermayesi ve yatırımlarının finansman ihtiyacını dış kaynaklardan mı (borç) yoksa iç kaynaklardan mı (özsermaye) karşıladığını gösterir. Ülkemizde dış kaynak finansmanı genelde içsel kaynaklardan daha yüksek maliyetli olduğu düşünülürse bu oranın düşük olması tercih edilir.

BOĞA EĞİLİMİ: Borsada iyimser havayı ifade eder. Fiyatların yükseleceği beklentisiyle düşük fiyattan hisse alınıp yüksek fiyattan satma eğiliminin ağırlık kazandığı piyasadır.

BONO: Hiçbir kayıt veya koşul olmadan bir nakit ödeme vadini belirten ve nakit gibi tedavül edilen kıymetli evrak türüdür.

BORSA: Sermaye Borsaları, menkul kıymetlerin ticaretinin yapıldığı kurumsal piyasalardır. Bir piyasadır, çünkü menkul kıymetlerin ticaretinin yapıldığı yerlerdir. Kurumsaldır, çünkü kendine özgü kuralları ve standartları vardır. Borsalar, sadece hisse senetleri için değil, başka tür emtiaların (ticari malların) ve enstrümanların da ticaretinin yapıldığı yerlerdir. Örneğin bono ve tahviller genellikle menkul kıymetler borsalarının içerisinde ticareti yapılageldiği halde, döviz ticareti için döviz borsaları veya mal ticareti için emtia borsaları vardır.

BORSADA ALIM SATIM: Tasarruf sahipleri, borsada doğrudan işlem yapamazlar. Borsada, sadece işlem yapabilmek üzere yetki belgesi almış aracı kurumlar ya da bankalar alım satım yapabilirler. Kişi ve kurumlar işlemlerini bu kuruluşlar aracılığıyla gerçekleştirebilirler.

BORSAYA KOTE OLMAK: Borsanın izniyle halka arz edilecek hisse senetlerinin, borsaya kaydedilmesi şirketin gerekli tüm koşulları yerine getirdiğini ve bundan böyle hisse senetlerinin borsada işlem görebileceğini ifade eder. Kote ettirilmemiş senetlerin ticareti olanaklı değildir. Kote olmuş senet, ilgili borsada tanındığını ve alım/satımının yapılmasına izin verildiği anlamına gelir. Hisse senetlerinin ticaretinin yapıldığı bir piyasa olan her borsanın kendine özgü kuralları vardır.

BORSA KOTU: Borsada işlem görmesine izin verilen menkul kıymetlerin listesidir.

BORSA DIŞI PİYASA: Londra ve NewYork borsaları gibi, kabul edilen hisse senedi borsalarının yetkileri dışında hisse senetleri alım ve satımın yapıldığı piyasadır. Türkiye`de de borsa dışı piyasa lot altı ve küsuratlı işlemlerle sınırlıdır. Bu işlemler IMKB tarafından 1990`dan itibaren denetim altına alınmıştır.

BORSA EMİRLERİ: Müsteri emirleri, üye temsilcileri tarafından seans içinde borsa bilgisayar sistemine aktarıldığında borsa emrine dönüşür.

BORÇ DEVİR HIZI: Borçların satışların maliyetine oranlanması; şirketin borçlarını ne hızda ödediğini gösterir. Bu oranın düşük olması şirket için o kadar iyidir.

BORÇLANMA ORANI: İşletmenin borçlanarak sağladığı yabancı kaynaklar ile, ortakların sağladığı ve faaliyet sonucu yaratılan özsermaye arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Borçlar Toplamı / Özsermaye formülü ile hesaplanır.

BÖLGESEL PAZAR: Ülkenin çeşitli bölgelerinde faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli hisse senetlerinin güvenli bir ortamda işlem görmesini sağlamak amacıyla kurulmuştur. Aynı zamanda Ulusal pazar için geçerli kotasyon şartlarını sağlayamayan şirketler de burada işlem görür.

BROKER: Borsada başkası adına alım satıma ilişkin konuları görüşen, malın mülkiyeti kendisine ait olmayan ve yaptığı hizmet karşılığı komisyon alan kişi.

BRÜT KAR MARJI ORANI: İşletmenin satışlarının brüt karlılığını göstermektedir. Brüt satış Karı / Net satışlar formülü ile hesaplanır.

BÜTÇE: Gelecekteki belirli bir dönemde gerçekleşmesi düşünülen gelir ve giderlerin karşılıklı listesini içeren cetveldir

BÜYÜME: Ülke ekonomisinde işgücünün çoğalması, üretim araçları ve GSMH'nin artması vb. genel verilerin yükselmesidir. Büyüme'de ekonominin fiziksel olarak gövdesel genişliğe uğramasıdır.

CARİ KUR: Gerçek kur; döviz piyasasında günlük olarak döviz alım, satım işlemleriyle oluşur.

CARİ ORAN: Firmanın kısa sürede borç ödeme gücünü gösteren orandır. Oranın büyümesi firmanın cari borç ödeme gücünün yükseldiği anlamına gelir.

CARİ FAİZ ORANI: Piyasada fon arz ve talebinin karşılanması sonucu oluşan faiz oranıdır.

CARİ VARLIKLAR: Satılabilir pay senedi ve tahviller, alacaklar, stoklar, kasa ve öteki döner varlıklardan oluşan bütün.

CCI GÖSTERGESİ: (Commodity Channel Index: Mal Kanal İndeksi)
"CCI" hissenin kapanış fiyatı ile verilen periyod için önceki ağırlıklı ortalamaları mukayese eder.CCI normal şartlarda + , - 100 arasında hareket eder. Bazen + 100` ün üzerine çıkar ve bu duruma (over-bought) aşırı alınmışlık denir. Bazen de - 100` ün altına düşer ve bu duruma (over-sad) aşırı satılmışlık denir. Bu durumda CCI - 100 çizgisinin üzerine çıktığında "al"komutu ve + 100 çizgisinin altına düştüğünde "sat" komutu verir.

CİRO: Şirketler için kullanılması durumunda o şirketin iş hacmini ifade eder.

ÇAPRAZ KUR: Bir ulusal paranın dışında iki yabancı paranın birbiri karşısındaki değiştirilme oranıdır.

ÇARPANLAR YÖNTEMİ: Çeşitli fiyat çarpanlara bakılarak yapılan şirket analizidir.

ÇIKARILMIŞ SERMAYE: Kayıtlı sermaye sistemine tabi ortaklıkların satışı yapılmış hisse senetlerini temsil eden sermayeleridir.

DEALER: Müşterinin emrini Brokere ileten kişidir.

DEFLASYON: Bir ekonomide toplam arzın, toplam talebi aşması durumudur. Kısaca, enflasyonun tersi. Genel fiyat düzeyleri düşerken ulusal gelir, üretim ve istihdamın da düşmesidir.

DEFTER DEĞERİ: Bir işletmenin özsermaye toplamının pay senedi sayısına bölünmesiyle belirlenir.

DEĞİŞKEN GETİRİLİ YATIRIM ARAÇLARI:

- 1) Hisse senetleri
- 2) Yatırım fonları
- 3) Kar-zarar ortaklığı senetleri
- 3) Gelir ortaklığı senetleri

DESTEK SEVİYESİ: Fiyatların düşerken yoğun alımlar ile karşılaştığı ve daha aşağıya düşmekte zorlandığı seviyedir.

DEVALÜASYON: Sabit kur sistemlerinde ödemeler bilançosu açık veren ülkenin hükümetçe alınan bir kararla, ulusal paranın dış satın alma gücünün düşürülmesidir. Bu yolla ithal malları pahalılaştırırken yerli malların fiyatı da aşağı çekilmiş olur. İhracatta artış sağlanmasına karşın aynı yabancı para karşılığında daha çok ürünün değiştirilmesi ulusal ekonomi için sömürülmesini anlamındadır.

DEVLET TAHVİLİ: Devlet tarafından itibari kıymetleri eşit ve ibareleri aynı olmak üzere çıkartılan vadesi 1 yıldan uzun borç senetleridir.

DEZENFLASYON: Sert olmayan deflasyonist önlemlerle enflasyonun sınırlandırılmaya çalışılmasıdır.

DİRENÇ NOKTASI: Borsada, belli bir süreç içinde sürekli bir fiyat artışının yoğun satışlar sonucu durdurulduğu fiyat seviyesini ifade eder.

DİKEY ANALİZ: Aynı dönem içinde bilanço kalemlerin toplam aktifler içindeki payları ve gelir tablosu kalemleri için net satışlar içindeki payına bakar.

DIŞ BORÇLANMA: Ülkenin kaynaklarına ek bir kaynak sağlamak, döviz olarak yeni ödeme gücü elde etmek gibi amaçlarla ülke dışındaki yabancı hükümet ya da finans kuruluşlarından karşılıklı ya da karşılıksız geri ödemeli kaynak bulunmasıdır. Türkiye'de dış borç kavramı içinde kamu sektörünün yanısıra, özel kesimin dış borçları da birlikte anılır.

DIŞ DENGE: Bir ekonominin dışalım ve dışsatım sonucunda ödemeler bilançosunun açık verip vermemesidir. Dış denge, milli gelir, döviz kuru ve döviz sınırları değişkenlerine bağlıdır.

DİRENÇ NOKTASI: Borsada, belli bir süreç içinde sürekli bir fiyat artışının yoğun satışlar sonucu durdurulduğu fiyat seviyesini ifade eder.

DOĞRU ZAMAN: Yatırım yaparken, yükselişlerin hemen öncesinde alışlarda, inişlerin öncesinde de satışlarda bulunabilmek, her birikim sahibinde olan doğal bir istektir. Ancak bu isteği engelleyebilmek gereklidir. Bunun iki nedeni vardır: Birincisi, ne kadar uzman bir yatırımcı olursanız olun, piyasa hareketlerinin tümünü doğru olarak tahmin edebilmeniz olanaksızdır. İkincisi de, bireysel bir yatırımcı olarak bir kez yanlış tahminde bulunduğunuzda bunun bedeli sizin için çok ağır olabilir.

DÖKMEK: Her hangi bir hisse senedi alan yatırımcıya baskı yaparak geri satış yapmasını sağlamak.

DÖNEN VARLIKLAR: Şirketin en likit aktiflerini gösterir, yani nakit, nakit benzeri araçlar, alacaklar ve stoklar.

DÖVİZ: Ulusal para dışındaki tüm yabancı paralar ve bu para cinsinden değer taşıyan

menkul değerlere verilen isimdir.

DÖVİZ BORSASI: Döviz arz edenlerle döviz talep edenlerin karşılaştıkları, ulusal paraların birbirlerine çevrildikleri standartlaştırılmış piyasalar.

DÖVİZ KURU: Bir ülkenin ulusal parasının yabancı ülkelerin parası cinsinden değeridir.

DÖVİZ TEVDİAT HESABI: Yurtiçi ve yurtdışında yerleşik kişilerin, ticari bankalarda açmış oldukları yabancı para cinsinden mevduata verilen isimdir.

DURAN VARLIKLAR: Şirketin likit olmayan aktiflerini gösterir, yani uzun vadeli alacaklar, iştirakler ve maddi duran varlıklar.

DÜŞEN TAKOZ FORMASYONU: Büyük çıkışlardan önce oluşur. Yukarı doğru açısı olan bir üçgen görünümündedir. Takozun uçlarına doğru düşüşün şiddetinde azalma olur. Hacim azalması çok belirgin hale gelir. Takozun düşen direnç çizgisi kırıldığında, çıkış takozun boyunun üçte ikisi kadar olur.

DÜŞEN ÜÇGEN FORMASYONU: Fiyatların düşerken aynı seviyede destek oluşturmasına karşılık çıkarken daha düşük seviyede tepe yapmasıyla oluşan şekildir. Fiyatların belirgin bir değer kaybetmeden önce oluşturduğu formasyondur. Formasyonun düşüş hedefi, formasyonun destek seviyesi ile en yüksek direnç seviyesi arasındaki farkın destek seviyesinden çıkarılmasıyla bulunur.

DÜZELTME: Mevcut fiyat trendinin aksi yönünde oluşan hareketlerdir. Fiyatlar mevcut trendin yönünde tekrar ilerlemeye başlamadan önce genelde belirli bir yüzdeyle bir düzeltme yaparlar.

EFEKTİF: Merkez Bankası nca alım ve satımı yapılan ve Türk Lirası olarak kurları belirlenen yabancı ülkelere ait kağıt paradır.

ELLIOTT DALGA ANALİZİ: Çıkan dalgaları ve düşen dalgaları kendi içinde gruplara ayırarak inceleyen analiz sistemidir.

EMİRLERDE GEÇERLİLİK SÜRESİ: Borsa emirlerinin geçerlilik süresi bir tam gün (2 seans) olarak belirlenmiştir.

EMİSYON: Merkez Bankalarınca piyasaya banknot sunulmasıdır.

ENDEKS: Borsa'da işlem gören hisse senetlerinin fiyat ve getirilerinin bütünsel ve sektörel bazda performanslarının ölçülmesi amacıyla oluşturulmuştur. Borsa endeksleri hisselerdeki fiyat hareketlerinden yola çıkılarak borsanın genel trendlerinin belirlenmesinde kullanılır. Belirli şartlara göre ve sektörel temsil kabiliyeti göz önünde bulundurularak seçilen hisseler endekslerin hesaplanmasında kullanılır.

ENDEKS FON: Borsa endekslerindeki oranlara göre endeks kapsamındaki hisse senetlerinden oluşan portföyü işleten fonlardır.

ENFLASYON RİSKİ: Yatırımcı tarafından arzulanmayan bir reel getiri oranının gerçekleşme olasılığını ifade eder.

EŞEL MOBİL: Ücretli ve maaşlıları, hayat pahalılığı karşısında korumak amacıyla fiyat artışlarıyla doğru orantılı olarak artmasının sağlanmasıdır.

EVALÜASYON: Bankaların kayılarında sabit kur üzerinden geçirilen dövizlerin her ay sonunda geçerli cari kura göre düzenlenmesine denir.

FACTORING: Müşteri (şirket) alacaklarının factor denilen gerçek ya da tüzel bir kişi tarafından bedeli peşin ödenerek satın alınmasıdır. Mal ve hizmet satışı yapan bir ticari işletmenin vadeli alacaklarının factor denilen bir mali kuruluş tarafından alacaklıya rücu hakkı olmaksızın satın alındığı finansal hizmettir.

FAİZ: Ödünç alınan belirli bir fonun kullanma bedelidir.

FAİZ ORANI RİSKİ: Yatırım yapılan kıymetin fiyatının piyasadaki faiz oranlarından olumsuz olarak etkilenmesi durumunda oluşan risktir.

FAİZ ÖDEMELERİ: Bu veriler Hazine, Kamu İktisadi Teşebbüsleri, döviz pozisyonu tutan bankalar ve yurtdışından kredi alan diğer kuruluşlara ait borçların faiz ödemelerini kapsar. Bütçede eksi kalemdir.

FAİZ KARŞILAMA GÜCÜ: İşletmenin finansman giderleri öncesi oluşan faaliyet karı ile finansman giderlerini ne ölçüde karşılayabildiğini gösterir. Dönem Karı-Finansman Giderleri / Finansman Giderleri formülü ile hesaplanır.

FED (Federal Reserve Banks): ABD'de 1913 yılında çıkarılan Federal Reserve yasası ile kurulan sistem içerisinde yer alan bankalardır. Bu sisteme içerisindeki bankaların oluşturduğu organizasyon ABD'nin Merkez Bankası FED'i meydana getirmiştir. FED farklı bir yapıyla meydana gelmiş olmasına rağmen bir merkez bankası'nın sahip olduğu tüm fonksiyonlara sahiptir.

FIBONACCI: Sayı serilerine dayanan bir analiz tekniğidir. Fibonacci sayıları serisi (1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 144...), üçüncü sayıyı bulmak için ilk iki sayı toplanarak oluşturulur. Bu seride bir sayının kendinden sonra gelen sayıya oranı % 62'dir ki bu da yaygın bir Fibonacci düzeltme sayısıdır. % 62'nin tersi olan % 38'dir ki bu da yaygın bir Fibonacci düzeltme sayısıdır. Fibonacci zaman hedeflerine, belli başlı tepe veya diplerden itibaren Fibonacci günleri, haftaları veya yılları sayılarak erişilir.

FİNANSAL KİRALAMA: Makine ve teçhizatın mülkiyet hakkının yasal olarak kiraya verende kalmasına rağmen, ekonomik açıdan kiralanan varlık üzerindeki kontrolü kiracıya devreden ve kiracıyı varlığı fiili sahibi haline getiren uzun süreli bir leasing türüdür.

FİNANSMAN BONOSU: Şirketlerin kısa vadeli işletme sermayesi ihtiyaçlarını karşılamak için çıkardıkları teminatsız senetlere verilen isimdir.

FİNANSMAN GİDERİ KARŞILAMA ORANI: Bir şirketin faaliyet karı artı net faaliyet kalemleri finansman giderlerini ne oranda karşıladığını gösterir. Bu oran ne kadar yüksekse şirketin durum o kadar iyidir.

FİNANSAL RASYOLAR: Rasyo iki değer birbirine oranı anlamına gelir. Finansal rasyolar ise şirketlerin mali tablolarındaki kalemlerin birbirine oranlanmasını ifade eder. İşletme faaliyetlerinin ortaya çıkardığı fon ihtiyacının saptanması, işletmenin finansal yapısının ne derece sağlam olduğunu ortaya çıkarmak amacıyla kullanılan analiz araçlarından birisidir.

FİNANSAL RİSK: Yatırım yapılan kıymeti ihraç eden şirketin mali yükümlülüklerini yerine getirememesi durumunda oluşan risktir.

FİYAT GÖSTERGESİ: Sadece fiyat değişimini baz alan inceleme sonucu ortaya al veya sat komutları çıkaran göstergedir.

FİYAT MARJI: Bir hisse senedinin seans içinde önerilebilecek en düşük ve en yüksek fiyat aralığını oluşturur. Fiyat marjı her hisse için baz fiyatın %10 altı ve üstü şeklinde otomatik olarak hesaplanır. Rüşhan hakkı kupon pazarında ise fiyat marjı %25 dir.

FİYAT ÖNCELİĞİ: Hisse senetleri piyasasında, daha düşük fiyatlı satım emirlerinin, daha yüksek fiyatlı satım emirlerinden; daha yüksek fiyatlı alım emirlerinin, daha düşük fiyatlı alım emirlerinden önce karşılanmasını ifade eder.

FİYAT ADIMI: Her hisse senedi fiyatı için bir defada gerçekleştirilebilecek en küçük fiyat değişimidir. Bu adımlar baz fiyat aralığına göre belirlenir.
Baz Fiyat Aralığı Fiyat Adımı

FİYAT-KAZANÇ ORANI: Hisse senedi fiyatının hisse başına kar rakamına oranıdır.

FLAMA FORMASYONU: Bayrak formasyonuna benzer. Yapılan hızlı primlerden sonraki dinleme sırasında fiyatların çok düşük bir açıyla aşağıya veya yukarıya doğru hareket etmesidir. Formasyon hedefi, yapılan ilk belirgin boyutunun düzeltme sırasında yapılan dip seviyeye eklenmesiyle bulunur.

FONLAMA: Özkaynaklarını kullanarak kaynak sağlama yöntemidir. Senet ihraç edilmesidir. Şirketler, borç alarak ya da özkaynaklarını kullanarak kaynak sağlarlar.

FORMASYON: Fiyat grafiğinin belirli bir dönem içinde çizdiği şeklin bilinen bir geometrik şekile benzemesiyle oluşur.

FORFAITING: Latince alacak hakkının kayıtsız ve şartsız olarak teslim edilmesi anlamındadır. Vadeli mal ve hizmet ihracatından doğan ve belirli bir ödeme planına bağlı olarak tahsil edilecek olan alacakların daha önce bu hakkı elinde bulunduranlara rücu edilmeksizin (kayıtsız şartsız ve vazgeçilmez olarak), bir banka veya bu alanda uzmanlaşmış bir finans kuruluşu (forfaite) tarafından satın alınarak iskonto edilmesidir. Uygulamada forfaiting işlemi yatırım mallarını kapsamaktadır. 1950 li yıllarda ABD ve Avrupalı ülkelerin SSCB ile dış ticaretlerinde doğdu. Uzak Doğu ve Latin Amerika ülkelerinde yaygınlaştı.

FORWARD İŞLEMLERİ: Döviz piyasalarında gerçekleştirilen vadeli işlemlerdir. Para birimlerini gelecekteki bir tarihte değiştirilmek üzere yapılan kontrata dayanır.

FREE FLOAT(SERBEST DALGALANMA): Serbest dalgalanan kur sisteminde ülke parasının değeri piyasa tarafından elirlenmektedir. Döviz piyasasına yapılan müdahaleler, kurların istenilen düzeyde oluşmasını sağlamak yerine, bu piyasadaki gereksiz dalgalanmaları önlemek ve değişimleri daha ılımlı hale getirmek için yapılmaktadır. Bu sistemde para politikası, daha etkin hale gelmekte ve ülkenin tutması gereken uluslararası rezerv miktarı azalmaktadır. Serbest dalgalanan döviz kuru sisteminden kaynaklanan olumsuzluk ise, dış ekonomik ilişkilerde belirsizlikleri ve riskleri artırması nedeniyle kaynak dağılımını olumsuz etkilemesidir.

FUTURES İŞLEMLERİ: Döviz, hazine bonusu, tahvil gibi değerlerin belli bir tarihte ve belli bir fiyattan alma veya satma sözleşmesidir.

GARANTİ MEKTUBU: Bankaların belirli bir işin yapılması, bir malın teslimi veya bir borcun ödenmesini taahhüt ederek, taahhütlerine sadık kalacaklarını ve borçlarını belirten vadede ödeyeceklerini gösteren belgedir.

GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIKLARI: Gayrimenkullerden ve gayrimenkullere dayalı sermaye piyasası araçlarından oluşan portföyleri işletmek ve gayrimenkul projelerine yatırım yapmak amacıyla kurulan kuruluşlardır.

GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA (GSMH): Bir ulusal ekonomide belirli bir dönem içinde (genellikle bir takvim yılında), üretilen mal ve hizmet değerlerinin toplamıdır.

GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ: Köprü, baraj gibi kamu kuruluşlarına ait işletmelerin gelirlerine, gerçek ve tüzel kişilerin ortak olabilmeleri için çıkarılan senetlerdir. Amaç, devletin altyapı yatırımlarına bütçe dışından kaynak yaratmaktır. Gelir ortaklığı senedi alanların, gelirlerine ortak oldukları tesislerin mülkiyetleri ve yönetimleriyle hiçbir ilgileri bulunmaz.

GELİR TABLOSU: Şirketlerin mali tablolarından birisidir. Gelir tablosu şirketin dönem içindeki satışları, satışların maliyetlerini, faaliyet giderleri, faaliyet dışı gelir-gider, vergi karşılıkları ve kar/zararı gösterir.

GERİ DÖNÜŞ FORMASYONLARI: Fiyat grafiklerinde trendin geri dönmekte olduğunu gösteren fiyat formasyonlarıdır. En iyi tanımlı geri dönüş formasyonları kafa, omuz, çift ve üç tepe ve diplerdir.

GÖZALTI PAZARI: Hisse senetleri Borsa'da işlem gören şirketlerin hisse senetleri işlemleri ile ilgili olarak olağandışı durumlarda yada hisse senetleri Borsa'da işlem gören şirketler tarafından kamuya aktarılacak bilgilerin zamanında, yatırımcıların haklarının korunmaları amacıyla doğru olarak aktarılmadığı durumlarda, ilgili şirketlerin sürekli denetim, gözetim ve sürekli kontrol altında tutulabilmesi için açılmıştır.

GÜÇ GÖSTERGESİ: Belirli bir dönemdeki fiyat değişiminin başka bir döneme göre fiyat değişimini karşılaştırarak ortaya çıkan farkı analiz eden göstergedir.

HALKA AÇILMA: Bir anonim ortaklığın ya da şirketin hisselerini halka arz etmesidir.

HALKA AÇIK ŞİRKET: Hisse senetleri halka arz edilmiş olan ya da halka arz edilmemiş dahi olsa, ortak sayıları 250'nin üzerinde olduğu için hisse senetleri halka arz edilmiş sayılan şirketler, halka açık şirket olarak adlandırılırlar.

HALKA ARZ lar: Kuruluşların hisse senetlerini geniş kitlelere satma işlemleridir. Şirketler, böylece çeşitli amaçlarla kullanmak üzere kendilerine uzun vadeli kaynak yaratırlar. Hisse senetlerini halka arzı, şirket kurulurken yapılabileceği gibi şirket kurulduktan sonra ve faaliyetten de gerçekleştirilebilir. Uygulamada en yaygın olarak kullanılan yöntem, şirketin kurulduktan sonra ve sermaye artırımını ve/veya ortak satışı yoluyla hisse senetlerini halka arz etmesidir.

HALKA ARZ EDİLEN HİSSE SENEDİNİN SATIŞ FİYATININ BELİRLENMESİ: Bir hisse senedinin satış fiyatı, İMKB'de işlem gören ve aynı sektördeki benzer kuruluşların hisse senetlerinin çeşitli piyasa oranları ve şirketin geçmiş yıllara ait finansal göstergeleri ve geleceğe yönelik projeksiyonları dikkate alınarak yapılan indirgenmiş nakit akım analizleriyle belirlenir.

HAREKETLİ ORTALAMA: Belirli bir dönem aralığındaki kapanış fiyatlarının en son baz alınan fiyatın ağırlığı daha yüksek, ilk baz alınan fiyatının ağırlığı ise daha düşük olacak şekilde hesaplanmasıyla oluşturulan ortalamadır. Hareketli ortalama, Basit ortalamaya göre daha hızlı hareket eder.

HAZİNE: Devletin tasarruflarını ve mali işlemlerini idare eden kurumdur.

HAZİNE BONOSU: Hazine tarafından vadesi 1 yıldan kısa süreli olarak çıkarılan ve iskontolu olarak işlem gören borçlanma senetleridir.

HAZİNE AÇIĞI: Hazine, devletin harcama ve gelirlerinin gerçekleştiği soyut bir kasa olan kurumdur. Belli bir dönemde Hazine'nin kamusal giderlerinin finansmanı için yapılan ödemeler, toplanan kamu gelirlerini aşması durumunda Hazine açığı ortaya çıkar.

HİSSEDAR: Bir anonim şirketin hisse senedine sahip olan şahıstır.

HİSSE SENEDİ: Anonim ortaklıklar tarafından çıkarılan ve anonim ortaklığın sermayesine belirli bir katılma payını temsil eden kıymetli evraktır.

HİSSE SENEDİNDE ESKİ-YENİ FARKI :

Eski Senet - Yeni Senet: Şirketlerin, yıl içinde geçmiş yıl kârını dağıtmadan sermaye artırımına gitmeleri durumunda, üzerinde geçmiş dönemin kâr payı alma hakkını taşıyan senetler "Eski", geçmiş hesap döneminin kar payı kuponunu taşımadığı için kar payı alma hakkı bulunmayanlar ise "Yeni senet" olarak adlandırılır. Geçici bir süre devam eden bu durum, eski ve yeni senetlerin birleşmesi ile son bulur.

Eski -Yeni Senetlerde Fiyat Farklılıkları: Eski ve Yeni senetler arasındaki tek fark, Eski senet sahiplerinin, fazladan, son yıla ait kar payı alma hakkına da sahip olmasıdır. Bunun dışındaki tüm haklar aynıdır. Dolayısıyla, teorik olarak, Yeni senetlerin değerinin Eski senetlerden fazla olmaması gerekir. Şirketin geçmiş yıldaki mali performansına bağlı olarak yatırımcılar nezdinde oluşan beklentilerin etkisiyle, Eski senetlerin değerinin Yeni senetlerden bir miktar yüksek olması olağandır.

Eski ve Yeni Senetlerin Birleşmesi: Geçmiş yıla ait temettünün ödendiği veya temettü ödenmeyeceğinin açıklandığı tarihte "Eski" ve "Yeni" hisseler hesaplanan Baz Fiyat ile birleşir. [Eski His.Adt.X (Eski His.en son A.O.F * Brüt Temettü)] + [Yeni His.Adt.X Yeni His.en son A.O.F]

HİSSE BAŞINA GETİRİ: Bir hissedarın sahip olduğu hisse dolayısıyla dönem sonunda elde ettiği getirdir.

HİSSE SENEDİ İHRAÇ FİYATI: Şirket tarafından çıkarılışı aşamasında satışa sunulduğu fiyattır.

HİSSE SENEDİ İLE DEĞİŞTİRİLEBİLİR TAHVİL: Önceden belirlenen bir zamanda tahvilin hisse senedi ile değiştirilmesini öngören tahvil türüdür. Böyle bir tahvil ihracının temelinde yeni kurulan bir anonim şirketin kolay borçlanabilmesini sağlamak yatar.

HİSSE SENEDİ PİYASA FİYATI: Bir pay senedinin sermaye piyasasında alınıp satıldığı fiyat, o pay senedinin piyasa fiyatıdır.

HİSSE SENEDİ BORSA FİYATI: Hisse senedinin borsadaki arz ve talep koşullarına göre oluşan fiyatıdır.

HİSSE SENEDİ ENDEKSLERİ: Hisse senedi piyasasının genel bir göstergesidirler. Bu açıdan endeksler, hisse senetlerini fiyatlarını esas alarak piyasa performansı hakkında bilgi verirler. Ayrıca zaman içinde süreklilik gösterdiklerinden, karşılaştırma yapabilmeye olanağı sağlarlar. Halen Ulusal Pazar'da kullanılmakta olan belli başlı endeksler şunlardır: Ulusal-Tüm, Ulusal-100, Ulusal-30, Mali Sektör Endeksi, Sanayi Sektörü Endeksi ve Hizmet Sektörü Endeksi.

HİSSE SENEDİ FONU: Portföyünün en az %51`ini devamlı olarak hisse senetlerine yatırılmış fonlardır.

HİSSE SENEDİ ENDEKSİ: Hisse senedi piyasasının genel bir göstergesi olan endeks, kapsamındaki hisse senetlerinin fiyatları ve halka açıklık oranları baz alınarak hesaplanır. Piyasa performansı hakkında genel bir bilgi verir.

HİSSE SENEDİNDE ALIM-SATIM TALİMATINDA FİYAT BELİRLEME:

1) Limitli Emir: Limitli emir verdiğinizde, eğer alıcıysanız kabul edeceğiniz en yüksek fiyatı, satıcıysanız yine kabul edebileceğiniz en düşük fiyatı bildirirsiniz.

2) Serbest Fiyatlı Emir: Bu tür emirde müşteri fiyatı belirleme konusunda aracı kurumu

serbest bırakır. Serbest fiyatlı verilen alış emirlerinde emirlerin tavan fiyattan, satış emirlerinde ise emirlerin taban fiyattan gerçekleşme ihtimali vardır.

HİSSE SENEDİNDE ALIM-ALIM SATIM ve GEÇERLİLİK SÜRESİ:

- 1) Tek Seanslık Emir: Emriniz yalnızca verildiği seans boyunca geçerli olur ve seans süresince gerçekleşemezse iptal olur.
- 2) Günlük Emir: Birinci seansta verilen emirdir; günsonuna dek geçerlidir.

HİSSE SENEDİ FİYATI:

- 1) Nominal Fiyat: Hisse senedinin ilk çıkarılışında, hisse senedine verilen itibari, üzerinde yazılı olan fiyattır. Uygulamada en sık görülen nominal fiyat, hisse senedi başına 1.000 TL'dir.
- 2) İhraç Fiyatı: Hisse senedinin ilk kez satışa sunulduğu fiyatıdır.
- 3) Borsa Fiyatı: Hisse senedinin borsada oluşan, belirli bir andaki fiyatıdır.

HİSSE SENEDİ KREDİSİ: "kaldıraç" etkisiyle, borsa yükseliş trendindeyken yatırımcıya büyük kazançlar sağlayabilir. Aynı kaldıraç etkisi, borsa iniş trendine girdiğinde ise kayıpları artırabilir. Burada riski azaltmanın yolu, hisse senedi kredisiyle satın alınacak olan hisse senetlerini, kaybettirme riski düşük olanlar arasından seçmek, riskli yatırımlar için kredi kullanmamaktır.

HİSSE SENEDİ SAHİBİNİN HAKLARI:

- 1) Rüçhan hakkı
- 2) Şirket karından pay alma hakkı
- 3) Genel Kurul'da oy kullanma hakkı
- 4) Şirket yönetimine katılma hakkı
- 5) Tasfiyeden pay alma hakkı
- 6) Şirketin faaliyetleriyle ilgili bilgi alma hakkı.

HEDGING: Döviz ve para piyasalarında gelecekteki kur riski ve fiyat hareketlerinden korunmak için yapılan vadeli işlemlerdir.

HİPER ENFLASYON: Dörtüncü enflasyon olarak adlandırılır.

Paranın değerinin yitirdiği en şiddetli enflasyon biçimidir. İktisat tarihinde çoğunlukla savaş ya da sonrasında ortaya çıkmış ve yeni bir para biriminin kurulmasını zorunlu hale getirmiştir.

HOLDING: Bir ya da birden çok şirketin yarısından fazla hissesine sahip ve bunları tek merkezden yöneten şirketlerdir.

INSIDER TRADING (İÇERDEN ÖĞRENENLERİN TİCARETİ): Sermaye piyasası araçlarının değerini etkileyebilecek, henüz kamuya açıklanmamış bilgileri kendisine veya üçüncü kişilere menfaat sağlamak amacıyla kullanarak sermaye piyasasında işlem yapanlar arasında fırsat eşitliğini bozacak şekilde haksız yarar sağlamak veya bir zararı bertaraf etmektir.

İÇ BORÇLAR: Hükümetin ülke sınırları içinde kişi ve kurumlara ulusal para cinsinden borçlanmasıdır. Bu borçlanmanın iktisadi niteliği, satın alma gücünün özel ve kamusal kesimler arasında el değiştirmesidir. İç borçlanmada ülkenin kullanabileceği kaynaklara bir ek söz konusu değildir. Devlet, en yaygın yöntemle halka ve kurumlara sattığı kağıda +bağlı bono, tahvil ve kağıda bağlı olmayan yöntemlerle borçlanabilir. İç Borçlanma; kısa-uzun vadeli, teminatlı-teminatsız ve zorunlu-gönüllü olarak üç gruba ayrılabilir.

İHRAÇ: Tahvil, hisse senedi gibi sermaye piyasası araçlarının satışa çıkarılmasıdır.

İKİLİ DİP FORMASYONU: Hissenin belirli bir zaman aralığında aynı dip seviyeyi ikinci kez oluşturduktan sonra iki dip seviye arasında oluşan tepe seviyenin aşılması durumudur.

Fiyatların büyük çıkışlar öncesinde oluşturduğu formasyondur. Formasyon hedefi, iki dip arasında yapılan tepe fiyattan dip seviyedeki fiyatın çıkartılmasıyla ve bu farkın tepe fiyata eklenmesiyle oluşan değerdir.

İKİLİ TEPE FORMASYONU: Hissenin belirli bir zaman aralığında aynı tepeyi ikinci kez oluşturduktan sonra fiyatın iki tepe arasında oluşan çukur seviyeye kadar düşmesi halidir. Fiyatların büyük düşüşler öncesinde oluşturduğu formasyondur. Formasyon hedefi, tepedeki fiyattan iki tepe arasında oluşan dipteki fiyatın çıkarılması ve bu farkın tekrar dip fiyattan çıkarılmasıyla bulunur.

İKİNCİL PİYASA: Menkul kıymetleri ihraçtan alanlar bunları tekrar paraya çevirmek istediklerinde işlemlerin gerçekleştirildiği piyasalardır.

IMF (Uluslararası Para Fonu): Uluslararası ticaretin gelişmesi, tam istihdam, gelişim hızının artırılması, sabit kur sisteminin gerçekleşmesi, kurlarda kararlılığın sağlanması, tek yönlü devalüasyonu önlemek ve ödemeler dengesi sorunlarını çözmek, kredi sağlamak gibi çok amaçlı kurulmuş bir uluslararası örgüttür.

İMKB TAKAS ve SAKLAMA BANKASI A.Ş: Sermaye piyasasında faaliyet gösteren banka ve aracı kurumlara saklama ve takas hizmeti veren kuruluştur.

İMKB'de İŞLEM GÖRME ESASLARI: Hisse senetleri, devlet tahvilleri, hazine bonoları, dövize endeksli gelir ortaklığı senetleri, kamu ve özel sektör tarafından çıkarılmış tahvillerdir.

İNDİKATOR: Son fiyatın ve hacmin önceki fiyatlar ve hacimler ile mukayesesini yaparak oluşturulan kılavuz grafik ve/veya göstergedir.

İŞLEM SAATLERİ: Ulusal Pazar'da, saat 09:30-12:00 ve 14:00-16:30 olmak üzere hergün iki seanstır.

İŞLEM HACMİ: Tüm hisse senetleri için gerçekleşen işlemlerdeki her emrin içerdiği hisse senedi sayısı ile işlem fiyatının çarpılmasıyla elde edilen yekünlerin seans sonu ya da günsonu itibariyle toplanmasıdır.

İŞLEM MİKTARI: Bir seansda yada belli bir dönemde alınıp satılan menkul kıymet adedidir.

İTFA: Bir borcun ödenerek kapanmasıdır.

KAÇIŞ SEVİYESİ: Önemli bir destek seviyesinin bir kaç kez test edilerek belirginleşmesinden sonra, bu seviyenin altına düşülmesi durumunda fiyatların bir alt seviyedeki destek seviyesine kadar düşebileceği kabul edilen seviyedir.

KALDIRAÇ ORANI: Bu oran aktiflerin ne kadar yabancı kaynaklarla (borçlarla) finanse edildiğini gösterir. (Borçlar Toplamı/Aktif Toplamı)

KAMBiYO: Madeni ve Kağıt para şeklindeki tüm yabancı ülke paraları ve bu paralarla ödeme yapabilen her tür hesap, belge, bono, poliçe, çek vb. parasal araçların tümüne kambiyo denir.

KAMU GELİRLERİ: Devletin kamu harcamalarını karşılamak amacıyla vergi, harç, resim, para cezaları, mülk-teşebbüs gelirleri, borçlanmalar, yardım-bağış, devalüasyondan doğan fark gibi gelirlerden oluşur.

KAMU GİDERLERİ: Geniş anlamda, devlet ve diğer kamu kuruluşlarının bütçe ödemeleri

ile Kamu İktisadi Teşebbüsler (KİT), sosyal sigorta ödemeleri, vergi muafık ve istisnaları ve özel kişilere yapılan teşvikleri de içerir. Dar anlamda da kamu hizmetlerinin bedeli olarak, devlet ve diğer kamu tüzel kişilerinin (belediye, il özel idaresi gibi) yaptıkları ödemelerdir.

KANAL ÇİZGİSİ: Temel trend çizgisine paralel çizilen düz çizgilerdir. Fiyatlar yükselen kanal çizgilerinde direnç, alçalan kanal çizgilerinde de destek bulurlar.

KANUNİ YEDEK AKÇE: Bankalar tarafından bir emniyet fonu olarak ve olası zararlarını karşılamak amacıyla kardan ayrılan paya denir.

KAPANIŞ FİYATI: Bir seansda borsa kaydına alınan en son işlemin fiyatıdır.

KAPİTALİZASYON: Herhangi bir işletmenin birikmiş yedek akçe ve karının sermaye artırımında kullanılmasına denir.

KAR: Toplam hasıllattan toplam maliyetin düşmesi ile elde edilen değerdir.

KARA PARA: Yasal işlerden elde edilmemiş veya vergisi ödenmemiş paraya denir.

KAR DAĞITIM ORANI: İşletmenin net dönem karından ne kadarının adi hisselerle temettü olarak dağıtıldığını gösterir. (Toplam Temettü / Net Dönem Karı)

KARMA FON: Hisse senetleri, borçlanma senetleri, altın ve diğer kıymetli madenlerin en az ikisinden oluşan ve her birinin değeri fon portföy değerinin %20'sinden az olmayan fonlardır.

KAR MARJLARI: Brüt, faaliyet, ve net kar rakamlara bakılır, ne kadar yüksekse o kadar iyi. Ayrıca, nakit çıkış gerektirmeyen kalemlere faaliyet karı ilave ederek Vergi, Finansman gideri, Amortisman öncesi Kar (VFAÖK) marja da bakarak gerçekte şirket operasyonlarından ne kadar kar ettiğini gösterir.

KAR TRANSFERİ: Türkiye'de yatırım yapmış olan yabancıların söz konusu yatırımlardan elde ettikleri gelirlerin yurtdışındaki şirketlerine aktarmasıdır.

KAR VE ZARAR ORTAKLIĞI BELGESİ: Türk sermaye piyasalarına 1992 yılında girmiştir. Çıkarılmalarındaki temel amaç, sermaye piyasalarında değişime konu olan yatırım araçlarını çeşitlendirmektir. Kar ve zarara ortaklık hakkı vermekle birlikte hisse senedi sayılmazlar, çünkü sahiplerine mülkiyet ve şirket yönetimine katılma hakkı vermezler ve belirli bir vadeleri vardır; vade sonunda anaparayla birlikte kar payı ödemesi yapılır.

KATILMA BELGESİ: Yatırım fonlarına katılanların sahip oldukları payları ve hakları gösteren, paraya çevrilebilen, nama ve hamiline yazılı kıymetli evraktır.

KATILMA PAYI: Bir şirkete ortak olan bir kişinin toplam sermaye içinde sahip olduğu paydır.

KAYITLI SERMAYE: Sermaye Piyasası Kanununa göre anonim ortaklıkların esas sözleşmelerinde hüküm bulunmak kaydıyla hisse senedi çıkarabilecekleri azami miktarı gösteren, Ticaret Sicilinde tescil edilmiş sermayeleridir.

KAYIT DIŞI EKONOMİ: Devletten gizlenen, kayda geçirilmeyen/geçirilemeyen ve bu sebeple denetlenemeyen faaliyetler olarak tanımlanabilir. Enformel ekonomi, illegal ekonomi, gayri resmi ekonomi, gizli ekonomi diye de adlandırılır. Genel olarak kayıt dışı ekonominin, mal ve hizmet üretimine konu olmasına karşılık ekonominin geleneksel ölçüm yöntemleriyle bütünüyle tespit edilemeyen ve GSMH hesaplamalarına yansımayan alanları kapsadığı kabul edilmektedir.

KISA DÖNEMLİ GÖSTERGE: Fiyat değişimlerinde kısa bir zaman dilimini baz alarak hızlı komutlar oluşturan göstergedir.

KIYMETLİ EVRAK: Kambiyo senetleridir. Kıymetli evrak olarak çek, bono, tahvil hisse senedi ve poliçe yi sayabiliriz.

KİŞİSEL PORTFÖY:

- 1) Birikimlerinizin bir bölümünü, örneğin üç aylık sürede geçinmesinize yetecek bir tutarı, acil durum fonu olarak Likit Fon ya da repo gibi kısa vadeli, para piyasası araçlarına yatırın.
- 2) Kendinize ve eğer size finansal açıdan bağımlı aile fertleri varsa onlara, kapsamlı bir sağlık ve yaşam sigortası yaptırın.
- 3) Bir yatırımcı olarak, özelliklerinizi belirleyin. (Portföyünüzün hemen nakde çevrilebilmesi sizin için önemli midir? Yatırımınızın getirisi varsın düşük olsun, yeter ki riski düşük olsun mu? Portföyünüzün değeri dört-beş aylık bir sürede % 20-25 düşerse paniğe kapılır mısınız?)
- 3) Portföyünüzü tutmak istediğiniz zaman dilimini ve amaçlarınızı tespit edin.
- 4) İkinci ve üçüncü adımlarınızın ışığı altında, portföyünüzde yer alacak olan yatırım araçlarının (hisse senedi, A tipi ve B tipi yatırım fonu, hazine bonusu, repo v.b.) neler olacağını ve oranlarını belirleyin.

KONSOLİDASYON: Uluslararası borç işlemlerinde bankaların ya da direkt olarak borçlu olan ülkenin, vadesi gelen bir borcun daha uzun süreli bir vadeye uzatılması işlemidir.

KONVERTİBİLİTE: Ulusal paranın, dış ticaret gereksinimlerinin karşılanmasında, resmi bir rakamın ya da yasanın iznine gerek kalmaksızın bir başka bir ulusal paraya dönüştürülmesi ve uluslararası mübadele aracı olarak kullanılabilmesidir.

KOPUŞ SEVİYESİ: Önemli bir direnç seviyesinin bir kaç kez test edilerek belirginleşmesinden sonra, bu seviyenin aşılması halinde fiyatların bir üst seviyedeki direnç seviyesine kadar çıkabileceği kabul edilen seviyedir.

KOT DIŞI (KOTE EDİLMEMİŞ) PAZAR: Borsaya kote edilmemiş menkul değerlerin alım ve satımına konu olan pazardır.

KOTASYON: Menkul kıymetlerin listeye alınması işlemidir.

KREDİ: Belirli miktardaki satın alma gücünün, belirli bir süre için ve geri verilmek üzere bir bedel (genellikle faiz) karşılığı gerçek ya da tüzel kişilere verilmesidir.

KREDİ ÇEŞİTLERİ: Güvencesine göre teminatlı ve teminatsız; kullanıcıya göre; özel ve kamu, süresine göre; kısa ve uzun, veriliş yerine göre üretim ve tüketim; kullanım alanına göre ticari, tarım, sanayi, yapı ve orman gibi ayrılır.

KREDİLİ MENKUL KIYMET İŞLEMLERİ: Bir aracı kuruluş nezdinde müşteri adına kredi hesabı açılması koşuluyla müşteri ve aracı kuruluş arasında yapılacak sözleşme hükümleri çerçevesinde menkul kıymet alınmasıdır.

KUPON: Tahvil ve hisse senetlerine ekli parça veya parçalardır.

KURTAJ: Hisse senedi alım-satımına aracılık eden kuruluşların, bu işlemler karşılığında ve işlemin belirli bir oranı olarak aldıkları komisyonudur. Kurtaj, yürürlükteki yasaya göre % 1'den fazla ve % 0.2'den az olamaz.

KURUCU HİSSE SENEDİ: Kurucu hisse senetleri, şirket kurucularına ya da şirket açısından önem arz eden şahıslara genellikle bedelsiz olarak verilen, oy hakkından

yoksun ve sadece temettü hakkı olan bir "adi senet".

KURUMSAL YATIRIMCI: Bireysel yatırımlardan farklı olarak yatırım fonları, yatırım ortaklıkları, sigorta şirketleri, sosyal güvenlik kuruluşları, özel emeklilik fonları, vakıflar, sendikalar ve benzeri kurumlarca yapılan yatırımlardır.

KÜSÜRAT EMİR: 1 lotun içerdiği hisse senedi sayısından daha az miktarlar için verilmiş emirlerdir. (lot altı emirler) Küsürat emirler fiyatsız girilir. Küsürat emirler ilgili hisse senedinin lot piyasasında işlem gördüğü en son fiyattan gerçekleşir

LEASING (Finansal Kiralama): Firmaların ticari ve sınai faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için gereksinim duydukları duran varlıkları satın almak yerine belirli kira ödentisi karşılığında kullanım olanağı tanıyan ve banka kredilerine alternatif olarak doğan orta dönemli finansman yöntemidir. Bu yöntem, 1930'lu yıllarda Dünya Ekonomik Krizi'ndeki finansman zorluğu ve 2. Dünya Savaşı sonrasında teknolojik gelişmelerin yenileşme ve modernleşme harcamalarına çözüm olarak geliştirildi. Türkiye'de de 1985'ten başlayarak daha çok KOBİ'ler tarafından kullanılmaktadır.

LİBOR: Londra bankaları arasında günlük olarak belirlenen faiz oranıdır ve uluslararası işlemlerde referans alınır.

LİKİDİTE: Para piyasasında işlem gören para ve para niteliğinde değişim ve değer ölçüsü araçları için kullanılmaktadır.

LİKİDİTE ORANI: Kısa vadede nakde dönüşebilecek dönen varlıkların, kısa vadeli borçları karşılama gücünü gösterir.

LİKİDİTE RİSKİ: Sahip olunan kıymetin istenildiğinde paraya çevrilememesini, kıymetin cari piyasa değerinin altında elden çıkarılmasını ifade eder.

LİKİT FON: Vadesine 90 günden az kalmış sermaye piyasası araçlarından oluşan fonlardır.

LİMİTLİ EMİR: Emri veren alıcının, işlemin gerçekleşmesi için kabul ettiği en yüksek fiyatı, satıcının ise satmaya razı olduğu en düşük fiyatı belli ettiği emir tipidir.

LOT: Borsada 1.000 adet hisse senedi bir araya gelerek de birer lotu oluşturur. Böylece 1 lot senet miktarı, şirketin 1.000.000 liralık sermayesini temsil etmektedir ve İMKB'de işlemlere konu birimi teşkil etmektedir. Lotun altındaki küsuratlı miktardaki senet miktarları normal seans esnasında alım-satıma konu olabilmekle beraber fiyat kotasyonları verilememektedir.

LOTALTI: Lot a tamamlanmayan 1.000 adedin altını ifade eder.

MACD GÖSTERGESİ: (The Moving Average Convergence / Divergence: hareketli ortalamaların Uyumluluğu ve Uyumsuzluğu) MACD`de 26 günlük hareketli ortalamadan 12 günlük hareketli ortalama çıkarılır. Daha sonra çıkan farkın 9 günlük hareketli ortalaması alınır. MACD "al" komutunu kesişme yukarı doğru olduğunda "sat" komutunun ise kesişme aşağıya doğru olduğunda verir.

MALİ ENDEKS: Mali sektörde yer alan şirketlerin hisse senetlerinin fiyatlarındaki değişimler dikkate alınarak hesaplanan hisse senetleri piyasası endeksidir.

MALİ İSTİKRAR: Geniş anlamda mali sistemin ya da altyapısının, dar anlamda da mali piyasanın dengede olmasıdır. Mali sistem, tasarrufların toplanarak yatırımcılara ya da tüketicilere aktarılmasını sağlayan mekanizmalar (banka, kooperatif ya da para, tahvil gibi...) bütünüdür.

MALİ POLİTİKA: Kamunun; vergi, masraf ve borç idaresiyle piyasadaki para miktarını kontrol etmesine yönelik politikaların bütünüdür. Ekonomistlere göre, para politikasından daha etkilidir.

MALİ SEKTÖR:Ekonomide iktisadi faaliyetlerin finansmanında rol oynayan kurumlardan oluşan sektördür.

MALİ TABLOLAR: Türk Vergi Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu'nca bazı şirketler için zorunlu olarak tutulan, şirketin dönemsel faaliyetleri sonucu hazırlamak ve yayınlamak (halka açık şirketler, aracı kurumlar vb.) zorunda oldukları ve ilgili şirketin performansını gösteren, standartlaştırılmış muhasebe kayıtlarıdır. Başlıcaları bilanço, gelir-gider tablosu, satılan malın maliyeti, kâr dağıtım, fon ve nakit akım tablolarıdır.

MAL KİLİTLEME: Düşük fiyattan alınan bir hisse senedinin fiyatını yapay olarak yükseltip, daha sonra bu hisse senedini bir aracı kuruma alıp parasını vermeden kaçmak!

MALİ PİYASALAR:

1) Para piyasası: Nakdin ve vadesi bir yıldan az olan kısa vadeli yatırım araçlarının bulunduğu piyasadır. Bu piyasadaki vadeler, genellikle bir yılı aşmaz.

2) Sermaye piyasası: Hisse senedi ve devlet tahvili gibi orta ve uzun vadeli yatırım araçlarının yer aldığı piyasadır.

Her iki piyasanın da ana kaynağı, tasarruf sahiplerinin birikimleridir.

MANÜPLASYON: Hisse senedini yapay hareketlerle fiyatını düşürmek.

MARKET-MAKER: Piyasa düzenleyicisi demektir. Hisse senetlerinde alım ya da satım yapılarak aşırı fiyat hareketlerinin önlenmesidir.

MENKUL KIYMET: Ortaklık veya alacaklılık sağlayan belli bir meblağı temsil eden, yatırım aracı olarak kullanılan dönemsel gelir getiren, misli nitelikte seri halinde çıkarılan, ibareleri aynı olan ve şartları kurulca belirlenen kıymetli evraktır.

MENKUL KIYMET BORSALARININ GÖREVLERİ:

1) Yatırım araçları için sürekli bir pazarın varolması,

2) Yatırım araçlarının gerçek fiyatlarının belirlenmesine olanak sağlaması,

3) Ekonomiye kaynak yaratması.

MENKUL KIYMET İHRACI: Sermaye piyasası araçlarının ihraççılar tarafından çıkarılıp halka arz edilerek veya halka arz edilmeksizin satışlarıdır.

MENKUL KIYMET İRADI: Menkul ve gayri menkullerden elde edilen faiz, kira, rant gibi hasılatı ifade etmektedir.

MERKEZ BANKASI: Banknot ihraç eden, hükümetin para ve kredi politikasını yürütmede yardımcı olan, veznedarlık görevini üstlenmiş, devletin iktisadi ve mali danışmanlığını yapan kurumdur.

MEVDUAT: Belirli dönem için geri ödemek koşuluyla belirli bir bedel karşılığında mevduat sahibi kişilerce bankalara tevdi edilen paradır.

MOMENTUM : Bugünkü fiyatın baz alınan önceki fiyata bölünmesi sonucu ve sonucun 100 etrafında salınmasıyla oluşur. Momentum baz alınan kendi ağırlıklı ortalamasının üzerine çıktığında "al" komutu, düştüğünde ise "sat" komutu verir.

MORATORYUM: Bir şirketin ya da devletin ödeyemediği borçlarını ertelemesidir.

MÜŞTERİ BAZINDA SAKLAMA: 1995 yılından itibaren borsa yatırımcılarının borsa üyeleri nezdindeki saklama hesaplarının Takasbank nezdinde eşlenerek müşterinin kod ve şifresini kullanarak Takasbank nezdindeki bakiyesini takip edebilmesini sağlayan hizmettir.

MÜŞTERİ EMRİ: Borsa üyelerine müşterileri tarafından verilen alım satım emirleridir.

NAMA YAZILI SENET: Hisse senedinin üzerinde sahip olanın ad ve soyadının yazılı olduğu senetlerdir. Bu hisselerin satılması durumunda şirketlerin pay kütüğü defterine kaydı gerekmektedir ve hisse üzerine yeni sahip olanın adı ve soyadı yazılır.

NAKİT AKIM TABLOSU: İşletmenin nakit giriş ve çıkışlarını gösteren tablodur. Düzenlendiği dönem itibarıyla nakit açığı veya fazlasını gösterir ve finansal planlamada kullanılır.

NAKİT AKIŞ ORANI: İşletmenin nakit rezervlerinin yabancı kaynakları karşılama gücünü göstermektedir. $\text{Net Dönem Karı} + \text{Amortismanlar} - \text{Nakit çıkışı} / \text{Giderler (Toplam)} / \text{Kısa Vadeli Borçlar} - \text{Uzun Vadeli Borçlar}$

NET KAR MARJİ ORANI: İşletmenin satışlarının vergi sonrası kara göre karlılığını ölçmektedir. $\text{Net Dönem Karı} / \text{Net Satışlar}$

NET İÇ VARLIKLAR: Merkez Bankası'nın net iç varlıkları (NİV), para tabanından ay sonu cari kurlar ile hesaplanan Net Dış Varlıklar kalemi çıkartılarak hesaplanır. Para tabanı, Merkez Bankası emisyonu artı bankacılık sektörünün Merkez Bankası nezdindeki TL mevduatları olarak tanımlanır. Merkez Bankası'nın net dış varlıkları ise, Banka'nın net uluslararası rezervlerinin, orta vadeli döviz kredilerinin (net) ve diğer net dış varlıkların toplamı olarak tanımlanır.

NOMİNAL DEĞER (Par Value): Menkul değerlerin üzerinde yazılı olan değerdir. Bir hisse senedi başına sermayeden düşen payı belirtir. İMKB, borsaya kote olmuş tüm senetlerin nominal değerlerini 1.000 lira olarak kabul etmiştir. Fakat, kote olmayan şirketlerin genelinde de nominal değer 1.000 lira olarak kullanılmasına karşın 500 lira veya 5.000 lira gibi nominal değerler de kullanılmaktadır.

NOMİNAL FAİZ ORANI: Piyasada uygulanan cari faiz oranlarıdır. Fiyat hareketlerinden arındırılmadığından reel faiz düzeyini göstermez.

NORMAL EMİR: Küsürsüz tam olarak 1 lot ve katlarından oluşan emirdir. (1 lot = 1.000 adet)

OPSİYON: Bir malın belli bir süre içinde belli fiyattan satılması için alıcıya tanınan süre. Bir satıcının satmak üzere aldığı malın parasını belli bir süre sonra ödeme hakkıdır.

OPSİYON SÖZLEŞMESİ: Alan tarafa üzerine opsiyon yazılan mal veya kıymetin gelecekte belirli bir tarihte belirlenen miktarda alma veya satma hakkını sağlayan sözleşmedir.

ORDİNO: Hisse alış-satış talimatının imzalanıp dialere teslim edildiği belgedir.

ORTODOKS İSTİKRAR PROGRAMI: Uluslararası Para Fonu IMF'nin 1970'li yıllardan bu yana enflasyonla mücadele eden ülkelere tavsiye ettiği programlara genel olarak verilen addır. Ortodoks kelimesi burada klasikleşmiş, klişeleşmiş istikrar programları anlamında kullanılmaktadır. Bu programda IMF ücretlerin dondurulmasını, program öncesi belirli bir oranda devalüasyon sonrası yavaşlatılmış kur politikasını tavsiye eder ve tüketimi kısarak enflasyonun kontrol altında tutulmasını önerir. Bu klasik program bir çok uygulayıcı ülkede başarıya ulaşamamış, hatta enflasyonun daha da hızlanmasına neden olmuştur.

OSİLATÖR: Piyasanın aşırı alım ya da aşırı satış bölgesinde olup olmadığını belirleyen göstergelerdir. Fiyat grafiğinin altına çizilir. Osilatör yukarı uca eriştiğinde aşırı alım bölgesinde, aşağı uca eriştiğinde aşırı satım bölgesindedir.

OTC=OVER THE COUNTER(TEZGAH ÜSTÜ PİYASA): Değerli evrakların ticaretinin yapıldığı standardize edilmemiş piyasalardır.

ÖDENMİŞ SERMAYE: Esas sermaye sistemine tabi ortaklıklarda, ortaklarca taahhüt edilen sermayenin nakden ödenmiş kısmıdır.

ÖDEMELER DENGESİ: Bir ülkenin yıl içinde dış ülkelere yaptığı ödemeler ile dış ülkelerden sağladığı gelirleri gösteren bilançodur.

ÖZEL EMİR: Yönetim kurulu tarafından menkul kıymet bazında belirlenen hisse sayısını aşan ve başka bir özel emir ile eşlendiğinde eksper onayı ile gerçekleştirilen emirdir.

ÖZELLEŞTİRME: Devlete ait olan ticari kuruluşların özel sektöre satılmaları işlemidir. Özelleştirme blok halinde yapılırsa, ihale yöntemiyle bir kişiye, şirkete ya da çeşitli şirketlerden oluşan bir konsorsiyuma satılır. Halka arz yöntemiyle olursa da ilan verilerek talep toplanır ve geniş kitlelere satılır.

ÖZSERMAYE KARLILIĞI ORANI: İşletmelerin özsermaye karlılığını göstermektedir. Net Dönem Karı / Özsermaye.

PARA: Mal ve hizmetlerin değişim aracı. Ekonomide madeni, banknot para birimlerinin yanı sıra vadesiz mevduatlar ve kredi kartları da para unsurları içinde sayılır. Değişim aracı, değer ölçütü ve saklama işlevi vardır. Vadeli mevduat, devlet tahvili gibi değişim araçları da para benzeri olarak değerlendirilir.

PARA ARZI: Para stoku anlamında da kullanılır. Belirli bir anda ekonomide dolanımda bulunan ve para olarak kullanılan araçların toplamıdır.

PARA PİYASASI: Kısa vadeli fon (kredi) arz ve talebinin karşılaştığı, genellikle merkez bankaları tarafından yönlendirilen piyasalardır.

PARA POLİTİKASI: Bir ülke ekonomisindeki para arz hacmini değiştirmeye yönelik politikalar bütünüdür. Uygulama yöntemleri arasında Merkez Bankası'nın senetleri nakite çevirdiği açık piyasa müdahalesi, banka işlemleri ve kredi tavanının değiştirilmesi sayılabilir. Para politikaları depresyonda yetersiz kalır.

PASİFLER: Bilançoda gösterilen borç ve yükümlülükler toplamıdır. Aktiflerin hangi kaynaklarla temin edildiğini gösterir. Üç ana kalemden oluşur; Kısa Vadeli Borçlar, Uzun Vadeli Borçlar ve Özsermaye. Borçlar, genelde finansal ve ticari olarak ikiye ayrılır. özsermaye altında şirketin sermayesi, yedekler, yeniden değerlendirme artış fonu ve net kar gösterilir.

PAY BAŞINA TEMETTÜ: Bir dönemde ortaklara dağıtılmasına karar verilen toplam kar payının o döneme ait hisse senedi sayısına bölünmesi ile bulunur.

PAY BAŞINA KAR: İşletmenin hisse başına düşen net dönem karını göstermektedir. Dönem Sonu Net Kar / ödenmiş Sermaye/1000.

PİYASA FİYATI: Bir menkul kıymetin piyasadaki arz ve talebe göre oluşan fiyatıdır.

PİYASA KAPİTALİZASYONU: Borsada işlem gören hisse senetlerinin çıkarılmış nominal sermayelerinin kapanış fiyatları itibarıyla piyasa değerleri toplamıdır.

PİYASA RİSKİ: Yatırımcıların beklentilerindeki değişmelerden dolayı menkul kıymetlerin fiyatlarında değişmelerin ortaya çıkması ile zarar oluşmasıdır.

PLASMAN: Yapılmış olan bir yatırımın el değiştirmesidir. Ekonomi için ek bir yatırım değil sadece yatırımcının değişmesidir.

PORTFÖY: Bir yatırımcının sahip olduğu menkul kıymetlerin tümüne verilen addır.

PORTFÖY YÖNETİMİ: Bir kurumun, müşterilerinin çeşitli yatırım araçlarından oluşan portföylerini vekil sıfatıyla yönetmesidir. Portföy yönetiminde, aracı kurumla yatırımcı arasında bir sözleşme imzalanır ve bu sözleşmeyle birlikte yatırımcı, portföyünün yönetimine ilişkin talimatlarını aracı kuruma verir. Portföy, sözleşme süresi boyunca bu talimatlara uygun olarak konunun uzmanı portföy yöneticileri tarafından yönetilir ve yatırımcıya, portföyün performansı ile ilgili düzenli raporlar gönderilir.

REEL FAİZ: Fiyat değişimlerinden arındırılmış faizdir.

REEL SEKTÖR (Reel Kesim): Ulusal ekonomide tarım, sanayi ve hizmetler ana sektörlerinde üretici ve tüketici konumundaki bireylerin tümünü temsil eden kesimdir. Bu kesimin gerçekleştirdiği tasarruflar finansal kesim tarafından toplanır ve tekrar reel kesime kullanılır.

REPO: Bir menkul kıymetin işlem başlangıç valöründe satılıp bitiş valöründe geri alınmasını ifade eder. Repo yapan taraf parayı kullanan taraftır. Açılımı "geri alım vaadiyle satış"tır.

RESMİ MÜZAYEDE: Mahkemelerin, icra dairelerinin ve diğer resmi dairelerin borsada yapılmasını gerekli gördükleri hisse senedi işlemlerinin gerçekleştirildiği pazardır.

REVELÜASYON: Bir ülke parasının diğer ülkelerinin paraları karşısında değer kazanması sürecidir.

REZERV PARA: Uluslararası mali kuruluşlar ile hükümetlerin ellerinde bulundurdukları altın ve dövize verilen addır.

RİSK: İstenmeyen sonuçlarla karşılaşma olasılığıdır.

RİSK ve GETİRİ İLİŞKİSİ: Her yatırımın riski ile getirisi, birlikte hareket ederler. Potansiyel getirisi yüksek olan bir yatırımın, potansiyel riski de, yani o getiriyi kazandıramama olasılığı da yüksektir. Riski ve getiriyi ideale yakın bir dengede tutmanın tek yolu, yatırımı çeşitlendirmek, portföyde farklı cinslerden yatırım araçları bulundurmaktır

RİSK SERMAYESİ YATIRIM ORTAKLIğI: Yüksek gelişme potansiyeli taşıyan ve menkul kıymetlerinin likiditeleri düşük olan girişim şirketlerince ihraç edilen sermaye piyasası araçlarına yatırım yapılarak gerçekleştirilen uzun vadeli kaynak aktarımı biçimine risk sermayesi yatırımı denir. Sermayelerini böyle risk sermayesi yatırımlarına yöneltmek üzere kurulan şirketlere de risk sermayesi yatırım ortaklığıdır.

RSI GÖSTERGESİ: (Relative Strength Index : Relatif Güç indeksi). RSI osilatörünün ana değeri, aşırı alım ve aşırı satım bölgelerinin belirlenebilmesi için üst ve alt sınırları sağlar. RSI osilatörünün değeri 0 ile 100 arasında dalgalanır. 70'in üzeri aşırı alım, 30'un altı ise aşırı satış bölgesidir.

RÜÇHAN HAKKI: Anonim şirketlerin, gerçekleştirdikleri bedelli sermaye artırımlarına mevcut ortakların öncelikli olarak katılma haklarına, rüçhan hakkı denir. Ortaklar, bu

hakkı kullanıp kullanmamakta serbesttirler ancak bedelli sermaye artırımına en fazla sermaye içindeki payları oranında katılabilirler.

SABİT DÖVİZ: Belirli bir ülkenin ulusal parasının, belli bir parite üzerinden konvertibl (Konvertibilte) bir dövize bağlanarak değerinin ayarlanmasıdır.

SABİT GETİRİLİ YATIRIM ARAÇLARI:

- 1) Hazine bonoları
- 2) Devlet tahvilleri-eurobond
- 3) Özel sektör tahvilleri
- 4) Repo

SEANS: Bir menkul kıymet pazarında işlemlerin gerçekleştirilebileceği zaman aralığı.

SERMAYE: üretimde kullanılan ve kendileri de üretilmiş olan mal ve değerlerdir.

SERMAYE PİYASASI: Genellikle uzun vadeli fon ihtiyaçlarının karşılandığı ve Hazine tarafından kontrol edilen piyasadır.

Sermaye piyasalarının ana unsurları,

- 1) Fon arz edenler (yatırımcılar)
- 2) Fon talep edenler (devlet, şirketler)
- 3) Yatırım ve finansman araçları
- 4) Düzenleyici kurum (Sermaye Piyasaları Kurulu)
- 5) Borsa (İMKB)
- 6) Aracı kurumlar
- 7) Takas ve saklama kuruluşu (Takasbank)

SERMAYE ARTIRIMI: Bir şirketin esas sermayesine karşılık olan hisse senetlerinin bedelleri ödendikten sonra genel kurul kararı ile yeni hisse senedi çıkarılarak şirket sermayesinin artırılmasıdır.

SPK(SERMAYE PİYASASI KURULU): Sermaye Piyasası Kanunu ile kurulmuş, piyasanın işlerliği için gerekli düzenlemeler yapan ve sermaye piyasasında faaliyet gösteren kuruluşları denetleyen tüzel kişiliğe sahip bir kurumdur.

SERMAYE PİYASASI KURUMLARI: Aracı kuruluşlar, yatırım ortaklıkları, yatırım fonları ve sermaye piyasasında faaliyet göstermesine izin verilen diğer kurumlardır.

SGP(SATIN ALMA GÜCÜ PARİTESİ): Ülkeler arasındaki fiyat düzeyi farklılaşmasını ortadan kaldıran para birimi dönüştürme oranıdır. Eldeki toplu bir para parite oranı ile farklı bir para birimine dönüştürüldüğünde, tüm ülkelerde aynı sepetteki mal ve hizmetler satın alınabilir. SGP ülkeler arasındaki fiyat farklılıklarını yok ederek, ulusal para birimlerini dönüştüren orandır.

SINAI ENDEKSİ: Sadece sanayi sektöründe yer alan şirketlerin hisse senetlerinin fiyatlarındaki değişimler dikkate alınarak hesaplanan hisse senetleri piyasası endeksidir.

SPEKÜLASYON: Bireyin gelecekle ilgili beklentileri doğrultusunda fiyat ya da döviz kurundaki değişimlerden bir gelir elde etmek amacıyla yapılan işlemdir.

SPEKÜLATÖR: Hisse senedinde gerçek yada gerçek dışı beklenti yaratarak fiyat oluşturan kişi.

STOK DEVİR HIZI: Stokların yıl içinde kaç kez satışlara dönüştürüldüğünü göstermektedir. Devir hızının yüksek olması işletmenin daha fazla kar etmesine olanak sağlamaktadır. $\text{Satışların Maliyeti} / (\text{D.Başı Stok} - \text{D.Sonu Stok}) / 2$

SWAP: Faiz oranları ile döviz kurlarındaki değişmeler sonucunda ortaya çıkan riski en aza indirmek amacıyla geliştirilmiş işlemdir.

TABAN FİYAT: Hisse senedinin o gün içerisinde düşebileceği en dip nokta. Alıcısız olma durumu.

TAHTA: Hisse senedinin işlem sırası. Daha önce borsada işlemler bir tahtaya yazıldığı için eskiden kalma bir dil alışkanlığı.

TAHTA SAHİBİ: Hisse senedinde operasyon yapan kişi-spekülatör.

TAHTA YAPMAK: Hisse senedini toplayarak fiyatı yukarı taşımak.

TAHVİL: Devletin, kamu kuruluşlarının ya da özel sektör şirketlerinin borçlanarak orta veya uzun vadeli fon sağlamak üzere çıkarttıkları borç senetleridirler. Tahviller, hisse senetlerinin aksine olarak, sahiplerine herhangi bir ortaklık hakkı vermezler. Tahviller, belirli bir vadeyle çıkartılırlar.

TAHVİL VE BONO FONU: Portföyünün en az %51'inin devamlı olarak borçlanma araçlarına yatırılmış fonlardır.

TAKASBANK: Borsada kote olan senetlerin işlemlerin düzgün olarak işlenmesi ve düzenli olarak tutulması amacıyla borsada saklanmasıdır. İMKB'de işlem gören senetlerin muhafazası ile görevli olan İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş., kote olan senetlerin büyük bir kısmını muhafaza ettiği için ayrıca fiziki bir dolaşıma engel olmakta ve şirketleri senet basma külfetinden kurtarmaktadır.

TAKOZ FORMASYONU: Devam eden harekette yorgunluk oluştuğunu belirtir. Yükselen takoz ve düşen takoz olmak üzere ikiye ayrılır.

TASARRUF: Gelirden tüketimin çıkartılması ile elde edilir.

TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU: Tasarruf mevduatı sahiplerini belirli bir tutara kadar ilgili bankanın ödeme yetersizliği riskine karşın sigorta etmektir.

TAVAN FİYAT: Hisse senedinin o seans içi görebileceği en yüksek nokta. Satıcısız olma durumu.

TEFE: Toptan Eşya Fiyat Endeksi. Enflasyon rakamı olarak alınır.

TEKEL: Tek bir satıcı ve karşılığında çok miktarda alıcı olan piyasadır.

TEKNİK ANALİZ: Hisse senedi veya borsa endeksi fiyatının ya da işlem miktarında meydana gelen değişmelerin genellikle grafiklerle açıklanması ve geleceğe yönelik trend belirleme aracıdır.

TEMEL ANALİZ: Hisse senetlerinin gerçeğe en yakın fiyatlarını bulmaya yönelik bir yöntemdir.

TEMERRÜT: Taahhütlerinin gerektirdiği ödeme veya menkul kıymet teslimatlarını belirlenen süreler içinde gerçekleştirmeyen borsa üyesi, herhangi bir ihbara gerek kalmaksızın temerrüde düşmüş sayılır.

TEMETTÜ: (Kar payı) Ortakların dönem içinde elde ettikleri kardan mevcut ortakların pay alma hakkıdır. Eğer dağıtılmasına karar verilmişse, şirketin hesap döneminin bitimini izleyen beşinci ayın sonuna kadar dağıtılması bir zorunluluktur.

TEMETTÜ GETİRİSİ: Hisse senedinin yıllık getirisidir. Temettü ödenmesi, Hisse senetleri borsada işlem gören şirketler, temettü dağıtmak ya da dağıtmamak, dağıtırlarsa da bunu nakit veya hisse senedi biçiminde gerçekleştirmekte serbesttirler.

TEMİNAT MEKTUPLARI: Alıcı ile satıcı arasındaki güvenin sağlanması için bir banka aracılığına ihtiyaç duyulur. Bankalar borçluya kefil olarak bu güveni sağlar.

TERS REPO: Geri satma taahhüdüyle menkul kıymetin satın alınmasıdır. Repo ve ters repo işlemlerinde yaygın olarak kullanılan menkul kıymet, hazine bonosudur.

TOPTAN SATIŞLAR PAZARI: Önceden alıcıları belirli olan ya da olmayan, belirli bir miktarın üzerindeki hisse senedi işlemlerinin organize bir piyasada gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla kurulmuştur.

TRADER: Hisse senedini alıp satarak fiyat oluşturan kişi.

TREND: Belirli bir zaman dilimi aralığında belli bir seyiri oluşturan değerlerde ortaya çıkan sürekli artma ya da azalmaları ifade eder.

TÜFE: Tüketici Fiyat Endeksi.

ULUSAL PAZAR: Burada işlem gören bütün şirketler, İMKB tarafından önceden belirlenmiş kotasyon şartlarını tümüyle karşılayan şirketlerdir. Ulusal pazardan seçilmiş 100 şirkete ait hisse senetleri İMKB-100 Endeksini oluşturmaktadır.

Ulusal endekslerin farkı:

- 1) Ulusal-Tüm Endeksi: Bu endeks, yatırım ortaklıkları hariç, Ulusal Pazar'da işlem gören tüm hisse senetlerinden oluşur.
- 2) Ulusal-100 Endeksi: Ulusal Pazar için temel endekstir. Halka arz edilen hisse senetlerini piyasa değeri ve son bir yıl içindeki günlük ortalama işlem hacmi kriterlerine sahip, borsada en az belirlenen bir süre kadar işlem gören ilk 100 hisse senedini içerir.
- 3) Ulusal-30 Endeksi: Ulusal-100 Endeksi'nden daha ağır olan koşullara uyan ilk 30 hisse senedinden oluşur. Ulusal-30 Endeksi'ndeki hisse senetleri, Ulusal-100 Endeksi'nde de yer alırlar.

UNDERWRITING : (Aracılık yüklenimi). Yeni çıkarılan menkul kıymetlerin satış işleminin bir banka ya da aracı kuruluşlar tarafından üstlenilmesidir.

ÜÇGEN: Teknik analizde hisse senedi fiyatının eriştiği en yüksek fiyat ile en düşük fiyat arasındaki farkın önce genişleyip sonra daraldığı grafiklerdir.

VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMESİ: Sözleşmenin taraflarını belirlenen ileri bir tarihte üzerinde anlaşılan fiyattan standartlaştırılmış miktardaki bir malı veya kıymeti alma veya satma yükümlülüğüne sokan sözleşmedir.

VADELİ PİYASAL

AR: Gelecekte belirlenmiş bir zamanda belirlenen bir fiyat üzerinden mal ve hizmetlerin satılıp alındığı piyasalardır.

VALÖR: Kredi ya da mevduat için bankaca faizin işletilmeye başlandığı tarihe denir.

YATAY ANALİZİ: Dönemler arası bilanço ve gelir tablosu kalemlerin değişimlerini gösterir.

YATIRIM: Belli bir getiri sağlamak amacıyla, belirli vadelerde birikimlerin yatırım araçlarına bağlanmasıdır. Yatırımcı yaptığı yatırımın maliyetini üstlenir. Bu onun riskidir. Eğer yatırımcı kendi öz fonlarını kullanarak yatırım yapıyorsa, en azından bu fonların maliyetini karşılaması gerekir. Yatırımcı, elindeki bu fonlarla tahvil alış satışı veya vadeli

mevduat ile faiz geliri de sağlayabilir. Faiz hadleri, gelir seviyesi, borçlanabilme imkanları ve risk yatırımı etkileyen unsurlardandır.

YATIRIMI ÇEŞİTLENDİRME: Oluşturulan portföye, getiri ve risk açısından farklı özelliklere sahip yatırım araçlarının dahil edilmesiyle, yapılan yatırım çeşitlendirilir. Yatırımı çeşitlendirmenin en büyük yararı, getiriye ve riski dengede tutmaktır. Belirli bir grup yatırım aracı, belirli bir zaman diliminde kayıplara neden olurken, diğer bir grup kazandırabilir. Kayıpları telafi edebilenin en iyi yolu, yatırımı çeşitlendirmek, portföyde hisse senedi, yatırım fonu, hazine bonusu ve repo gibi değişik yatırım araçlarına birlikte yer vermektir.

YATIRIM DANIŞMANLIĞI: Müşterilere sermaye piyasası araçları ile bunları ihraç eden ortaklık ve kuruluşlar, yönlendirici nitelikte yazılı veya sözlü yorum ve yatırım tavsiyelerinde bulunulması faaliyetidir.

YATIRIM FONLARI: Halktan katılma belgeleri karşılığı toplanan paralarla belge sahipleri hesabına, oluşturulan portföyü işletmek amacıyla kurulan malvarlığıdır.

Yatırım fonu seçerken,

- 1) Yatırım fonunu kurup yöneten kuruluş, güvenilir midir?
- 2) Bu kuruluş, yatırım fonu yönetimde deneyimli midir?
- 3) Yatırım fonunun amaçları, sizin yatırım amaçlarınıza uygun mudur?
- 4) Fonun geçmiş performansı, sizin için tatmin edici midir?

Yatırım fonlarının portföylerine ilişkin sınırlamalar, bir yatırım fonu, portföy değerinin % 10'undan fazlasını bir kuruluşun menkul değerlerine yatıramaz, fonu kuran şirketin hisse senetlerini veya tahvillerini portföyüne alamaz, açığa satış veya kredili işlemler yapamaz. Yatırım fonu kurma ve yönetme yetkisi aracı kurumlar, bankalar ve sigorta şirketleri ile emekli ve yardım sandıklarına verilmiştir.

Yatırım fonları, A Tipi: Hisse senedi ağırlıklı yatırım fonlarıdır. Portföy değerinin en az yüzde 25'ini devamlı olarak Türk şirketlerinin hisse senedi olarak tutmaları zorunludur. SPK mevzuatı gereği on iki ana gruba ayrılmıştır.

- 1) Hisse Senedi Fonu: En az % 51'i, devamlı olarak hisse senetlerinden oluşur.
- 2) Tahvil ve Bono Fonu: Portföyünün en az % 51'ini, devamlı olarak kamu ve/veya özel sektör borçlanma araçlarına yatırır.
- 3) Sektör Fonu: En az % 51'i, devamlı olarak belirli bir sektöre ait şirketlerin hisse senetlerinden oluşur.
- 4) İştirak Fonu: En az % 51 oranında, devamlı olarak bir kuruluşun iştiraki olan şirketlerin hisse senetlerini içerir.
- 5) Grup Fonu: Portföyünün en az % 51'i ile devamlı olarak belirli bir topluluğun menkul değerlerine yatırım yapar.
- 6) Yabancı Menkul Kıymetler Fonu: Portföyünün en az % 51'ini, devamlı olarak yabancı sermaye piyasası araçlarına yatırır.
- 7) Altın ve Diğer Kıymetli Madenler Fonu: En az % 51'i oranında devamlı olarak borsalarda işlem gören altın ve diğer kıymetli madenler ile bu madenlere dayalı sermaye piyasası araçlarını içerir.
- 8) Likit Fon: Portföyünün tamamı vadesine 90 günden az kalmış sermaye piyasası araçlarından (repodan) oluşur.
- 9) Karma Fon: Çeşitli sermaye piyasası araçlarından en az ikisini, her biri en az % 20 oranında olmak üzere içerir.
- 10) Değişken Fon: Portföyünün içeriği itibarıyla hiçbir sınırlamaya bağlı olmaksızın kurulup yönetilir.
- 11) Endeks Fon: Borsa endeksindeki oranlara göre, endeks kapsamındaki hisse senetlerinden oluşur.
- 12) Özel Fon: Katılma belgeleri, önceden belirlenmiş kişi ya da kuruluşa tahsis edilmiştir.

YATIRIM ORTAKLIKLARI: Sermaye piyasası araçları ile altın ve diğer kıymetli

madenlerden oluşan portföyleri yönetmek üzere kurulan sermaye piyasası kurumlarıdır. Yatırım ortaklıkları ödünç para verme işleriyle uğraşamaz, ticari, sinai, zirai faaliyetler ile bankacılık ve aracılık faaliyetlerinde bulunamazlar.

YATIRIM STRATEJİSİ: genel olarak üçtür:

1) Büyüme (Girişimci) Stratejisi: Uzun vadeli anapara büyümesine yönelik, kısa vadede riski yüksek olan bir stratejidir. Bu stratejiye uygun oluşturulacak olan bir portföy, hisse senedi ya da geçmişte performansını kanıtlamış hisse senedi ağırlıklı A tipi yatırım fonları içerir. Likiditeyi sağlamak üzere bir miktar repo ya da para piyasası fonlarına da yatırım yapılabilir.

2) Denge Stratejisi: Uzun vadeli anapara büyümesinden bir miktar fedakarlık edilerek risk düşürülür. Böyle bir portföyde, büyüme stratejisine göre oluşturulan bir portföye oranla daha az hisse senedi, buna karşılık daha çok sabit getirili yatırım araçları bulundurulur.

3) İhtiyat Stratejisi: Üç strateji içinde en muhafazakar olanıdır. Amaç, büyümeden çok, anaparanın enflasyon karşısında erimemesidir. Portföyün hemen hemen tamamı, hazine bonosu ve repo gibi sabit getirili yatırım araçlarından ve B tipi yatırım fonlarından oluşur.

Yatırımların izlenmesi, unutmayın ki, hatta en önemlisi:

Türkiye gibi ekonomisinde önemli iniş ve çıkışların olabildiği bir ülkede yaşamaktayız. Bu, kayıplara neden olabildiği gibi aynı ölçüde önemli fırsatlar da yaratan bir durumdur.

Ayrıca geçen zaman içinde, yatırım amaçlarınız da değişmiş olabilir. Bu nedenlerle, yaptığınız yatırımları belirli periyodlarla gözden geçirmeniz gereklidir.

YATAY ANALİZİ: Dönemler arası bilanço ve gelir tablosu kalemlerin değişimlerini gösterir.

YENİ ŞİRKETLER PAZARI: Yeni kurulmuş olmakla beraber, büyüme potansiyeli taşıyan şirketlerin hisse senetlerinin borsada işlem görmesi amacıyla kurulmuştur.

YÜKSELEN TAKOZ: Büyük düşüşlerden önce oluşur. Yukarı doğru açısı olan bir üçgen görünümündedir. Takozun uçlarına doğru çıkış güç kaybeder. Hacim artışı olmaz, hacim daralır. Hacim yükselen fiyatı onaylamaz. Takozun yükselen destek çizgisi kırıldığında, düşüş takozun boyunun üçte ikisi kadar olur.

YÜKSELEN ÜÇGEN FORMASYONU: Fiyatların çıkarken aynı seviyede direnç oluşturmasına karşılık düşerken daha üst seviyede dip yapmasıyla oluşan şekildir. Fiyatların belirgin bir prim yapmadan önce oluşturduğu formasyondur. Formasyon hedefi ise formasyonun direnç seviyesi ile en düşük fiyatlı günü arasındaki farkın direnç seviyesine eklenmesiyle bulunur.

ZAMAN ÖNCELİĞİ: Hisse senetleri piyasasında, fiyat eşitliği halinde sisteme zaman açısından daha önce kaydedilmiş emirlerin öncelikli karşılanmasıdır.